

بزرگی در ارتباط با این کشور بردارند.

رشد ۵۰ درصدی صادرات در سال ۱۴۰۱

در بین ۱۵ کشور همسایه وضعیت صادرات به ترکمنستان در وضعیت نسبتاً خوبی قرار دارد اما همچنان از تمام ظرفیتها استفاده نمی‌شود. صادرات ایران به ترکمنستان در سال ۱۳۸۸ با ۳۴۶ میلیون دلار، در بین کشورهای همسایه رتبه پنجم را دارا بوده و به مرور میزان صادرات و رتبه آن نیز بهبود پیدا کرده به طوری که در سال ۱۳۹۵ به ۵۴۷ میلیون دلار و چهارمین صادرات بالا به کشورهای همسایه می‌رسد. اما افت روند صادرات و تجارت ایران با ترکمنستان در سال ۱۳۹۶ شروع می‌شود به طوری که در این سال صادرات با کاهش منفی ۲۳ درصدی به ۴۱۸ میلیون دلار رسیده و این روند ادامه پیدا کرده تا آنجا که رقم صادرات ۳۵۰ میلیون دلاری در سال ۱۳۹۸ نیز کاهش ۴۰ درصدی با سال ۱۳۹۵ را نشان می‌دهد. با وقوع کرونا اما سال ۹۹ تجارت دو کشور ضربه جدی خورده و صادرات ایران به ۱۳۷ میلیون دلار می‌رسد. بر اساس آخرین آمارهای گمرکی با احیای تجارت در سال ۱۴۰۰، میزان صادرات ایران به ترکمنستان با رشد ۱۴۴ درصدی به ۳۳۵ میلیون دلار می‌رسد که رقم قابل قبولی بعد از روند ۴ ساله کاهشی به نظر می‌رسد. البته بررسی آمارهای شش ماهه نیز نشان می‌دهد نگاه جدی دولت سیزدهم به همسایه‌ها در روند بهبود تجارت با ترکمنستان در سال جاری نیز نمود داشته است. در سال جاری طی ۶ ماهه ابتدایی سال، ۲۰۶ میلیون دلار کالا به وزن ۶۳۰ هزار تن صادر شده که رشد ۵۰ درصدی در ارزش و کاهش ۹ درصدی در وزن را نشان می‌دهد. صادرات شش ماهه ۱۴۰۱ ایران به ترکمنستان بالاترین صادرات در این مدت طی ۶ سال اخیر بوده است. تنها در سال ۱۳۹۵ بوده که با وجود برجام و نبود تحریمها، میزان صادرات طی دو ماهه سال رقمی حدود سال جاری بوده است.

کشور به چین (۵/۳۲ میلیارد دلار)، ازبکستان (۳۶۹ میلیون دلار)، روسیه (۳۱۵ میلیون دلار)، ترکیه (۳۰۵ میلیون دلار) و ایتالیا (۱۰۵ میلیون دلار) است. جایگاه ایران در اقتصاد ترکمنستان در طول این سالها چندان قوی نبوده و به طور عمده به ارائه ابزار کشت گلخانه‌ای در این کشور محدود شده و ارائه خدمات مهندسی برای تأسیس خط سوم انتقال برق از سرخس به مرو و نیز مشارکت در ساخت مسیره‌های حمل و نقلی سرخس به تجن پیشرفت قابل ملاحظه نداشته است.

عقبگرد صادراتی ایران به ترکمنستان در سال ۱۳۹۶

بر اساس آخرین آمارها این کشور در سال ۲۰۲۱ بیش از ۳ میلیارد و ۷۳۶ میلیون دلار کالا وارد کرده که ایران با ۳۳۵ میلیون دلار ۹ درصد از آن را تشکیل می‌دهد و در رتبه پنجم کشورهای صادرکننده به ترکمنستان قرار دارد. جالب آن است که در طول ۱۵ سال اخیر متوسط صادرات ایران به ترکمنستان در حدود ۵۲۰ میلیون دلار بوده و ایران همیشه یکی از پنج کشور اول صادرکننده به این کشور بوده اما این جایگاه در سالهای اخیر به خطر افتاده است. بر اساس آمارها ایران در سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ دومین صادرکننده به این کشور بوده اما به مرور این جایگاه در رقابت با کشورهای دیگر مخصوصاً چین، روسیه، ایتالیا و آلمان از دست رفته به طوری که بر اساس آمارها رتبه صادراتی ایران در سال ۲۰۲۱ به پنجم تنزل پیدا کرده است. به طور کلی کارشناسان و صادرکنندگان ایرانی نیز معتقدند که در سالهای اخیر با عقبگرد صادراتی ایران به ترکمنستان که روند آن از سال ۱۳۹۶ آغاز شده، باعث شده بخشی از بازار این کشور به دست ترکیه و روسیه بیفتد. البته هر چند با نگاه مثبت دولت سیزدهم به صادرات به کشورهای همسایه و رویکردهای تعاملی با ترکمنستان، تجارت با این کشور جهش‌های اساسی داشته اما برای استمرار و

در بین ۱۵ کشور همسایه وضعیت صادرات به ترکمنستان در وضعیت نسبتاً خوبی قرار دارد اما همچنان از تمام ظرفیتها استفاده نمی‌شود

تقویت وضع موجود باید بدانیم که از دست رفتن جایگاه ایران در بازار این کشور عمدتاً به این سه دلیل است: ۱. محصولات کشاورزی، فولادی، آهنی و مصالح ساختمانی بیشترین محصولات صادراتی ایران به این کشور بوده که عمدتاً جزو مواد اولیه و خام به شمار آمده و از ارزش افزوده بالایی برخوردار نیستند. در صورت تمرکز ایران بر صادرات کالاهای دارای ارزش افزوده بالا، می‌توان شاهد دریافت سود اقتصادی بالاتر از رابطه با ترکمنستان بود، ۲. رکود نسبی بازار کشورهای آسیای مرکزی مانند ترکمنستان و کاهش دستیابی این کشور به ارز خارجی در سالهای گذشته یکی دیگر از دلایل افت صادرات ایران به ترکمنستان در سالهای ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۰ بوده است. با توجه به کالاهای وارداتی ترکمنستان، بازرگانان و صادرکنندگان ایرانی می‌توانند در مواد غذایی و خدمات فنی مهندسی گام‌های